

Verksamhetsberättelse 2025

Hjälmarens Vattenvårdsförbund

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Verksamhetsberättelse 2025
Org.nr: 975000–8568
Beslutad på årsmötet 2026.04.xx

Ordföranden har ordet

Hjälmarens vattenvårdsförbunds huvuduppdrag från medlemmar inom Eskilstunaåns avrinningsområde är att vara stöttande vattenråd och oberoende utföra fortlöpande recipientkontroll.

Styrelsen för Hjälmarens vattenvårdsförbund beslutade i december 2024 att förbundets kapital ska sättas in på räntebärande konton.

I början av året lämnades en slutrapport till Länsstyrelsen för Åtgärdssamordnare LEVA Hjälmar. Projektet har pågått under åren 2023/2024 och arbetat med att minska miljöbelastningen på Hjälmar. Vattenvårdsprojektet HJALMAR påbörjades under året och är ett samarbetsprojekt mellan Hjälmarens vattenvårdsförbund, Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Föreningen Hjälmarsamarbetet ansökte under året om ”Omställningslabb Hjälmar” där Hjälmarens vattenvårdsförbund är medsökande. Vidare avslutades under året projektet Tandlaån i Eskilstuna kommun. På förbunds hemsida finns slutrapporten: Åtgärder – Tandlaån avrinningsområde.

Hjälmarens vattenvårdsförbund har under året tillsammans med Hjälmarsamarbetet bjudit in riksdagsledamöter från länen runt sjön samt ledamöter från miljö- och jordbruksutskottet till informationsmöten för att Hjälmarens ska ingå i det nationella miljöövervakningens som Vänern, Vättern och Mälaren omfattas av idag.

Årsmötet i Hjälmarens vattenvårdsförbund ägde rum den 24 april i Bäcksjökyrkan i Östansjö. Efter årsmötet var det studiebesök på de fördröjningsåtgärder som Hallsbergs kommun utfört i vattendraget söder om Östansjö för att minska risken för översvämning i samhället.

I slutet av 2025 och början av 2026 genomfördes tre workshop (begränsad klimatpåverkan, ingen övergödning/levande sjöar och vattendrag och giftfri miljö/grundvatten av god kvalitet) där styrelsen och medlemmar i förbundet bjöds in.

Styrelsen i Hjälmarens vattenvårdsförbund beslutade den 10 september att avropa optionsåren 2026/2027 för recipientkontrollen med Sweco. Vidare påbörjades diskussionen om en ny upphandling av recipientkontrollen tillsammans med Arbogaåns vattenförbund. Målsättningen är att upphandlingen ska vara klar våren 2027. För att öka kunskapen hos styrelsen i förbundet har Sweco utfört en muntlig redovisning av recipientprovtagningen för varje kvartal 2025. Vilket har varit mycket uppskattat.

Den 26 november anordnade Hjälmarens vattenvårdsförbund Hjälmdagen som är en årlig informationsdag/temadag för förbundets medlemmar. I år var temat kommunernas roll i vattenförvaltningen. Årets Hjälmdag anordnades av förbundet i samarbete med Hjälmarsamarbetet. Det var en mycket lärorik och intressant dag och ett bra samarbete.

Det har varit ett lärorikt samt givande år och tack till alla för bra arbete under det gångna året.

Gösta Eriksson

Ordförande Hjälmarens vattenvårdsförbund

Styrelsen för Hjälmarens Vattenvårdsförbund lämnar härmed följande redogörelse för verksamhetsåret 2025 inom förbundets två huvudverksamhetsområden, recipientkontroll och vattenråd för Eskilstunaåns avrinningsområde.

Styrelsen

Styrelsens sammansättning under året (från årsmötet 2025 fram till årsmötet 2026):

Ordinarie ledamot	Repräsenterar organisation
Ordförande, Gösta Eriksson	Örebro kommun
Vice ordförande Tore Petersson	LRF Södermanland
Samuel Hambre	Kumla kommun
Hans Jonsson	Vingåkers kommun
Hans Johansson	Hjälmarens Fiskareförbund
Bengt Strandberg	Eskilstuna kommun
Tommy Henningsson	Region Örebro län
Mikael Norell	E.ON
Håkan Sandberg	Arboga kommun
Niklas Ingerstedt	Naturskyddsföreningen
Gösta Hedlund	Hallsbergs kommun
Ersättare	
Johan Kumlin (ers. Gösta Eriksson)	Örebro kommun
Lars-Eric Andersson (ers. Tore Petersson)	LRF Örebro
Birgitta Edstam (ers. Hans Johansson)	Hjälmarens och Kvismarens sjösänkingsjordar
Cecilia Larsson (ers. Mikael Norell)	Örebro Airport
Håkan Wahlstedt (ers. Mats Karlsson)	Hidinge- Spångakärrens dikningsföretag 1919
Max Elgeby (ers. Håkan Sandberg)	Arboga kommun
Mari Backlund (ers. Tommy Henningsson)	Eskilstuna kommun
Olof Sollenberg (ers. Bengt Strandberg)	Eskilstuna kommun
Karin Johnsson (ers. Samuel Hambre)	Kumla kommun
Lotta Sörman (ers. Niklas Ingerstedt)	Naturskyddsföreningen

Övriga	
Adjungerade	
Irené Karlsson Elfgrén	Länsstyrelsen i Södermanlands län
Magnus Ekelund	Länsstyrelsen i Örebro län
Sekreterare/Verksamhetsansvarig	
Anna Eklund	Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Valberedning	
Leif Persson, sammankallande	LRF Örebro
Anna Hedström	Örebro Kommun
vakant	näringsliv
Kassör/bokföring	
Fyrklövern ekonomi och juridik AB	
Revisorer	
Ann-Christine Karlsson	Almby Företagstjänst
Staffan Lyckeborn	Almby Företagstjänst

Hjälmarens Vattenvårdsförbunds kansli

Hjälmarens Vattenvårdsförbunds kansli finns på Oakland Park, Gamla vägen 5G i Örebro. Under året har förbundet haft en anställd verksamhetsansvarig vattensamordnare. För utförandet av recipientkontroll och flertalet projekt som förbundet driver anlitas för uppgifterna lämpliga konsulter och experter.

Medlemmar

Förbundet har medlemmar från kommuner, näringsliv samt Region Örebro län. Andra medlemmar är intresseföreningar för fisket, lantbruket, avvattnings samt för naturskydd. Stödmedlemmar i förbundet är Mälarens vattenvårdsförbund och Nyköpingsåarnas vattenvårdsförbund. Sammantaget hade förbundet 42 medlemmar i december 2025 varav 24 i recipientkontrollen.

Kommuner, övrig offentlig:

Arboga kommun
 Degerfors kommun
 Eskilstuna kommun
 Hallsbergs kommun
 Katrineholms kommun
 Kumla kommun
 Lekebergs kommun
 Laxå kommun
 Vingåkers kommun
 Örebro kommun
 Region Örebro län
 Sörmland Vatten

Näringsliv /industri:

ALGOL Chemicals AB
 NG Nordic Sweden AB (Fd Fortum)
 E.ON Värme AB
 Neova AB

Nordkalk AB
 Nouryon Functional Chemicals AB
 Outokumpu Stainless Steel AB
 Saint Gobain Sweden AB
 Setra Hasselfors AB
 Volvo Construction Equipment Components AB
 Örebro Flygplats AB
 Övnings- och skjutfältsavdelningen, Skaraborgs regemente (P4)

Markavvattnings:

Blackstaåns regleringsföretag 1932
 Hidinge Spånga kärrens dikningsföretag 1919
 Hjälmarens Kvismarens sjösänkingsjordar 1929
 Kilsbäckens vattenavledningsföretag 1928
 Tidesta-Hasta dikningsföretag

Lantbruket:

LRF Örebro

LRF Södermanland
Enskilda lantbrukare

Naturskyddsföreningen Hallsberg

Naturskyddsföreningar:

Naturskyddsföreningen i Örebro län
Naturskyddsföreningen i Västmanlands län
Naturskyddsföreningen i Sörmlands län
Naturskyddsföreningen i Kumla

Övriga:

Hjälmarens Fiskareförbund
Föreningen Lången
Föreningen Hjälmarens Vänner

Ett av årets mål var att rekrytera fler medlemmar för att förstärka recipientkontrollen och få stabilare ekonomi. Inga fler medlemmar har tillkommit men arbetet med att stärka förbundet har fortsatt. Exempelvis har samarbetet utvecklats med bl a Örebro Universitetet och med Föreningen Hjälmarsamarbetet vilket resulterat i gemensamma skrivelser och kontakter med politiker för att uppmärksamma behovet av att Hjälmaren inkluderas i den nationella miljöövervakningen vilket skulle betyda mer resurser för att öka kunskapen om hur Hjälmaren mår.

Årsmötet

Ett välbesökt årsmöte genomfördes den 24 april 2025 i Östansjö, Hallsbergs kommun, med efterföljande studiebesök vid nyanlagd meandring och våtmark uppströms den översvämningsdrabbade skolan i Östansjö. Guidningen leddes av Stefan Löf, miljöstrateg vid Hallsbergs kommun. Max Karlsson från Sweco föredrog resultaten av årets recipientkontroll.

Styrelsemöten 2025

Styrelsens sammanträden:

12 mars

28 april konstituerande

17 juni

10 september

8 oktober

9 december

Flest styrelsemöten genomfördes som fysiska möten på kansliet med möjlighet till digital uppkoppling via Microsoft Teams. Styrelsemötet den 17 juni hölls på Örebro Airport och gav styrelsen möjlighet att ställa frågor om flygplatsens PFAS utsläpp och hur status ser ut vad gäller provtagning och åtgärder samt få en guidning av miljösamordnaren vid flygplatsen. Styrelsemötet den 10 september hölls ute på Vinön i Hjälmaren. Björn Gunnarsson från Länsstyrelsen i Örebro berättade om hur den regionala miljöövervakningen är organiserad. Fågelinventeringen är ett samarbetsprojekt inom miljöövervakning (Projekt nr 9) mellan de tre länsstyrelserna runt sjön och Hjälmarens vattenvårdsförbund. Johan Nilsson, projektledare för fågelinventeringen som även är en av 33 yrkesfiskare i Hjälmaren, berättade och visade bilder på hur övervakningen går till rent praktiskt, samt föredrog statistik över utvecklingen för framför allt skarv. Fågelinventering i Hjälmaren har genomförts vartannat år sedan 2015.

Vattenvårdspris

Inget vattenvårdspris delades ut under 2025.

Viktiga händelser under året 2025

- Hjälmarsamarbetet - HJVVF medlem sedan årsmötet i mars.
- HJVVF sammankallande i Hjälmarsamarbetets Arbetsgrupp Vatten och kunskap.
- Omställningslabb Hjälmarens beviljats 13, 5 miljoner och HJVVF är en av de medsökande.
- Nytt för i år: Digital dragning av kvartalsresultat i recipientkontrollen (SRK: n) vilket ger styrelse och medlemmar bättre möjlighet att ställa frågor och få svar.
- Recipientkontrollen- avropat av optionsåren 2026–2027.
- Arbetsgrupp tillsatt för att förbereda upphandling av nytt kontrollprogram.
- Kommunikationsplan för HJVVF under utveckling.
- Hjälmdag den 26 november på Stora Hjortstorps gård – tillsammans med Hjälmarsamarbetet.
- Workshops inom fokusområden – förbättrar vårt arbete med projektutveckling.
- Lokal åtgärdssamordning, nu på uppdrag från Länsstyrelsen i Örebro län.

Hjälmarsamarbetet - HJVVF medlem sedan årsmötet i mars

I mars 2025 antogs Hjälmarens Vattenvårdsförbund som medlemmar i Föreningen Hjälmarsamarbetet, vilket innebär att förbundet nu har en adjungerande styrelsepost där ordförande är ordinarie och vice ordförande ersättare. Nya verksamhetsledaren Tina Ikonomidou har mandat att utveckla en tydlig organisationsstruktur och tydliga beslutsvägar inom Hjälmarsamarbetet, vilket tagits emot väl. Biosfärsområdets ansökan är pausad och är inte samarbetets fokus längre.

HJVVF sammankallande i Arbetsgrupp Vatten och kunskap

Förbundets verksamhetsansvariga vattensamordnare är sammankallande i Hjälmarsamarbetets arbetsgrupp Vatten och kunskap. Det borgar för bra informationsutbyte mellan våra organisationer och att synergier kan nås kring vattenfrågorna och att inget dubbelarbete sker.

Recipientkontroll

Företaget Sweco AB ansvarar, på uppdrag av Hjälmarens Vattenvårdsförbund, sedan 2022 för provtagning och analyser inom den samordnade recipientkontrollen (SRK). Under året har optionen för åren 2026–2027 avropats. Analysresultat skickades ut till medlemmarna i februari för föregående provtagnings år. I början av året framkom att recipientkontrollens kostnad i budget inte räknats upp med index K21. Det förklarar årets resultat för projekt nr 2. Nytt för 2025 var att förbundet tillsammans med Sweco införde digitala dragningar av kvartalsresultaten via Teams vilket ökat möjligheterna för styrelse att ställa frågor och få dem besvarade direkt, något som uppskattats. Sedan årsmötet 2025 har tre sådana digitala möten hållits, ett i juni, ett i november och ett i februari 2026. Analysresultaten finns även att ta del av digitalt. Sweco upprättade som vanligt en årsrapport som skickas ut till medlemmarna digitalt.

Kommunikationsarbete

Under hösten 2025 kom samarbetsprojektet Från data till dialog (projekt nr 32) i gång. Det är ett Formas-finansierat projekt som förbundet medverkar i tillsammans med vattenvårdsförbunden för de andra stora sjöarna (Mälaren, Väneren och Vättern). Formas är ett statligt forskningsråd för hållbar utveckling. Mälarens vattenvårdsförbund är projektägare. Under hösten rekryterades journalisten Bettina Bäck som projektledare och under senvintern skickades en enkät ut till ideella

föreningar (ca 500 adresser) runt Hjälmarens med målet att få in synpunkter från allmänheten bland annat om hur de önskar ta del av miljödata om Hjälmarens. Liknande enkäter har skickats ut till föreningar runt de tre andra sjöarna.

Med hjälp av bidragsmedel (projekt nr 30) från Vattenmyndigheten i Norra Östersjön kunde förbundet anlita Najja kommunikation att tillsammans med verksamhetsansvarig vattensamordnare göra en översyn av förbundets kommunikation. Styrelsen bidrog till arbetet vid en workshop den 8 oktober.

Delresultat är att:

- 1) HJVVF har nu en enkel med tydlig grafisk profil samt en snart färdig kommunikationsplan vilken inkluderar ett års hjul som synliggör förbundets återkommande kommunikationsaktiviteter.
- 2) Hjälmdagen och Gräva våtmarkskursen fick fler deltagare än tidigare år.
- 3) Förbundet kunde planera och genomföra tre värdefulla projektutvecklingsworkshops inom våra fem fokusområden

Hjälmdagen 2025

Den 26 november 2025 arrangerade förbundet den årliga Hjälmdagen på Stora Hjortstorps gård i Rynningeviken, Örebro kommun. I år var temat ”Kommunernas roll i vattenförvaltningen”. Dagen genomfördes i samarbete med Föreningen Hjälmsamarbetet och inleddes med presentationer av Anna Eklund, Hjälmarens Vattenvårdsförbund samt Gustav Axberg, Hjälmsamarbetet där de förtydligade föreningarnas olika uppdrag och lyfte fram framtida samarbeten.

Under dagen fick de drygt 60 deltagarna lyssna till bland annat David Liderfelt från Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt som berättade hur det går för kommunerna i åtgärds genomförandet. Hans kollega Lars-Erik Johansson berättade om nyheter i EU:s Dricksvattendirektiv. Linnea Svärd, lokal åtgärdsamordnare från Västerås kommun berättade om sitt arbete med markägare som genomför frivilliga vattenvårdsåtgärder på privat mark. Utvecklingsingenjörerna Anna Bogren, Tiina Kluge och Emelie Öberg från Eskilstuna Strängnäs Energi & Miljö, Örebro kommun Skebäcks reningsverk och Sörmland Vatten berättade om nyheter i EU:s Avloppsvattendirektiv och vad det innebär för deras olika verksamheter samt hur de antar utmaningarna.

På eftermiddagens workshopdel utforskades hur kommunerna och andra aktörer kan stärka samverkan och planering för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten. [Hjälmdagen 2025 - Tack alla som kom! - Hjälmarens Vattenvårdsförbund](#)

Vattenrådet/Projekt

Förbundet har under 2025 varit projektägare för fem projekt, medverkat som projektpart i fyra. Alla projektens bidrag till förbundets strategi och deras övergripande ekonomi redovisas i sammanställningen på sista sidorna i årets verksamhetsberättelse.

Projekt som avslutats under året

I början av året slutrapporterades och godkändes LOVA projekt **LEVA Hjälmarens** (projekt nr 25) som framför allt finansierat förbundets utåtriktade arbete för minskad övergödning genom en lokal åtgärdsamordnartjänst vilket har resulterat i flera projektansökningar samt bland annat gjort det möjligt för förbundet att stödja enskilda markägare med rådgivning.

I slutet av året avslutades även LOVA projektet **Lokal åtgärdssamordning Tandlaån - förbättring befintliga åtgärder** (projekt nr 26) som drivits under åren 2023–2025 tillsammans med Eskilstuna kommun. En fin rapport presenterar genomförda restaureringsåtgärder samt listar alla nya åtgärdsförslag som tagits fram i samarbete med markägare under projektåren. Norconsult, Länsstyrelsen i Södermanlands län, LRF, Skogstorps gräv och markägare i Tandlaåns avrinningsområde har bidragit till lyckade resultatet.

Den LEADER-finansierade **Förstudien om markavvattningsföretags behov av stöd** (projekt nr 27) slutrapporterades och resultaten finns nu sammanställda i en rapport av AXÖ Consulting. Styrelsen fattade beslut att inte gå vidare med en genomförandeansökan då den inte tycktes passa inom Leader Mellansjölandets strategi. Förstudien i sig har dock bidragit till ökad dialog med Hjälmarens och Kvismarens sjösänkingsjordar, en av förbundets medlemmar.

De allra sista rapporterna inom det EU finansierade **LIFE IP Rich Waters** (projekt nr 4) är också godkända av EU och alla inblandade aktörer har fått sina slututbetalningar. Många av lärdomar och arbetssätt från Rich Waters tas vidare i pågående projekt, samarbeten och ansökningar. Rapporten ”Krafttag för bättre vatten” som sammanfattar genomförda åtgärder och de lärdomar som dragits ligger nu på förbundets hemsida för nedladdning.

Pågående projekt

Under 2025 har en ny **Inventering av Hjälmarens fågelskår** (projekt nr 9) genomförts. Det blir den 6:e i ordningen. Senare under 2026 kommer rapporten att publiceras på Länsstyrelserna samt på förbundets hemsida. Förnyade uppdragsavtal har tecknats med Länsstyrelsen i Örebro, Västmanland och Södermanland där nya medel tillförs miljöövervakning via fågelinventering. HJVVF:s styrelse la ett styrelsemöte på Vinön och fick där en gedigen presentation av projektledare Johan Nilsson och länsstyrelsernas ansvarige handläggare Björn Gunnarsson.

Kursen **Gräva våtmark** (projekt nr 15) genomfördes för 5:e gången den 7 oktober med 20 deltagare. Den uppskattade kursen för gräventreprenörer och beställare av våtmarker hölls på Tysslingen Naturcenter med studiebesök till anlagda våtmarker runt Närkes Kil. Länsstyrelsen tog in kursavgiften och förbundet ansvarade för hela kurskonceptet och Länsstyrelsen fakturerades för genomförandet.

Inom **”Överenskommet arbetsätt Blackstaån”** (projekt nr 16) ett samarbetsprojekt för minskad övergödning mellan LRF, Örebro kommun HJVVF, Länsstyrelsen i Örebro län och Prytz stipendiefond som pågått sedan 2019 och innehållit vattenprovtagning, åtgärdsförslag, föreläsningar, vattendragsvandringar och utredningar av våtmarkslägen. Inom projektbudgeten slutfördes under året två fysiska åtgärder - en fosforfälla i Röcklinge och återställning av bottenprofilen i Blackstaåns utlopp. Sammantaget har projektet bidragit till att initiera och genomföra ett stort antal vattenvårdsåtgärder som både markägare och vattenvårdsförbundet är väldigt nöjda med och som kommer minska övergödning nedströms.

”HJALMAR- Vattenvårdsplaner i avrinningsområden” (projekt nr 29) som beviljades av Jordbruksverket hösten 2024 kom under 2025 ordentligt i gång. Fyra intresserade grupper har identifierats (Ralaån, Albergatrakten, Flättsjön, Kvismare kanals utlopp) I slutet på året har anbudsfrågor tagits fram och skickats ut till konsulter för anbudsfrågan. I projektet ingår lokala åtgärdssamordnarna från Eskilstuna och Strängnäs kommuner och Hjälmarens vattenvårdsförbunds verksamhetsansvarig. En referensgrupp besående av LRF, Sydnärkes

vattenvårdsförening och Lovanggruppen fyller en viktig rådgivande funktion för framdrift och förankring i målgruppen.

Nystartade projekt under 2025

Ett konsortium bestående av kommunerna Eskilstuna, Katrineholm, Vingåker och Örebro, länsstyrelserna Västmanland och Örebro, Hjälmarens Vattenvårdsförbund, Örebro universitet och Örebro läns flygplats har beviljats 13,5 miljoner kronor från Vinnovas innovationsprogram Water Wise Societies. Medlen möjliggör etableringen av ett geografiskt **Omställningslabb för hållbar vattenanvändning i Hjälmarens** avrinningsområde. Den totala projektbudgeten uppgår till cirka 19,5 miljoner kronor under tre år. Projektet ägs och drivs av Föreningen Hjälmarsamarbetet där Gustav Axberg är projektledare. Läs mer under: [Omställningslabb för hållbar vattenanvändning – Hjälmaren - Hjälmarens Vattenvårdsförbund](#) För Vattenvårdsförbundets del innebär projektet tillgång till ett större nätverk av experter inför ny upphandling av SRK: n samt fler engagerade samarbetspartners för Hjälmaren. Majoriteten av projektmedel går till att påskynda utveckling av kostnadseffektiva tekniker att rena bort PFAS ur avloppsvatten och förorenade jordmassor.

Hjälmarens vattenvårdsförbund deltar även i projektet – **Från data till dialog – kommunikation kring vattenkvalitet i våra stora sjöar** (*Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren*), (projekt nr 32) se sid 6 Kommunikationsarbete.

Inlämnade remissyttranden

- Energi- och klimatstrategi Region Örebro län
- Nobelbanan
- Kalklinbanan
- Eskilstuna kommuns vattentjänstplan
- Entrecons Götarsvik
- Brobygge Torshälla

Samverkan

Samverkan och nätverkande är en viktig del av förbundets uppdrag. De olika aktiviteterna nedan är ett urval av Hjälmarens Vattenvårdsförbund samverkan med andra aktörer under året:

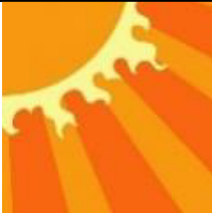

- Under året har Svartågruppen träffats fyra gånger. Ett av dessa tillfällen genomfördes som studiebesök 10 juni vid anlagda våtmarker runt Närkes Kil (Blackstaåns avrinningsområde).
- Medverkat med Hushållningssällskapet i Kumla vid maskinföretaget Närkes Traktorcenter vårvisning den 21–22 mars 2025 och 19 mars 2026.
- Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt bjöds in till både Hjälmardagen och Länsamordningsgruppen för vattenförvaltning.
- Medverkat vid Mälarens vattenvårdsförbunds årsmöte.
- Medverkat vid Hjälmaren och Kvismarens sjösänkingsjordars årsmöte.
- Arrangerat Hjälmardagen 26 november i samarbete med Föreningen Hjälmarsamarbetet
- Arbetsgrupp för Frommestabäcken i Kvarntorp har haft två möten under verksamhetsåret

- Deltagit vid de flesta möten i nystartade Fiskeråd för Hjälmarens och Mälarens och är numera med i rådet formellt tillsammans med Mälarens Vattenvårdsförbund.
- Hjälmarens Vattenvårdsförbund har aktivt bidragit som sammankallande i Föreningen Hjälmarsamarbetets arbetsgrupp Vatten och kunskap.
- Länsamordningsgruppen för vattenförvaltning i Örebro län, medverkat vid alla träffar under 2025
- Medverkan med föreläsning i Föreningen Hjälmarens Vänners höstkonferens vid Kvarnfallet Hjälmare Kanal
- Hållbar vattenhantering Hjälmarens, ett samarbetsprojekt inom Vinnovas utlysning Water Wise Societies som Örebro kommun drev i samarbete med Örebro Universitet, Länsstyrelsen i Örebro län, Hjälmarens Vattenvårdsförbund och föreningen Hjälmarsamarbetet. Ur workshops inom detta projekt växte den större ansökan Omställningslabb Hjälmarens som nämnts ovan.

Hjälmarens vattenvårdsförbunds Vision Strategi 2024–2030

I vår uppföljning av Strategin 2024–2030 bedömer vi inte ekologisk status i miljön utan om Hjälmarens Vattenvårdsförbund på ett bra, effektivt och framgångsrikt sätt lyckats genomföra aktiviteter som bidrar till målen i vår strategi.

Vision	Fokusområde	Strategi 2024–2030 Texter från strategidokument beslutat av årsmötet 2024.	Godkänd / Ej Godkänd
	1. Begränsad klimatpåverkan	<p>Initiera möten kring projekt som leder till uppstart av vilande markavvattningsföretag, fungerande diken och dagvattenhantering, skyfallsprevention, stöd till teknisk planering, Vatten i skogsmark. Återvätning, Sprida goda exempel i olika grupper. Initiera och medverka i fler och bättre samarbete mellan de tre länen vad gäller Hjälmarens.</p> <p><i>Ansträngningar 2025:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sammanställt rapport om markavvattningsföretags behov av stöd • Workshop på 2025, 1/12–2025, 40 deltagare. • Arbetat med ansökan för test av klimatanpassnings- 	

		<p>kontrakt som verktyg för Lillån/ Örebro kommun</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medverkar med ansökan Omställningslabb Hjälmarens som har ett arbetspaket om Höga och låga flöden • Medverkat till att få i gång en ÄLV grupp för Eskilstunaån där första mötet hölls i maj 2025 • Ett av våra LOVA projekt bidrog till att Markamossen nu återväntats av Sveaskog- delvis ett resultat av lokal åtgärdssamordning i Blackstaåns avrinningsområde (projekt nr 16 och nr 25) 	
	<p>2. Ingen övergödning</p>	<p>Hjälpa markägare med ansökningar och myndighetskontakter för att utföra exempelvis strukturkalkning, fosfordammar, våtmarker och andra vattenvårdande åtgärder. Anordna studiebesök för ökat erfarenhetsutbyte mellan avloppsreningsverk. Vatten i jordbruksmark, arbeta tillsammans med lokalt engagerade lantbrukare eller lantbrukar-grupperingar med att få till vattenvårdsåtgärder i jordbrukslandskapet.</p> <p><i>Ansträngningar 2025:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Driver flera projekt med syfte att påskynda arbetet för minskad övergödning (nr 15, 16, 22, 27, 29) • Arrangerat workshop på temat ingen övergödning 17/12 (7 deltagare) • Initierat nytt LOVA strukturkalkningsprojekt • Arbetat med ny LOVA ansökan för test av en ny åtgärdsdesign för minskad övergödning Närkeslätten, tillsammans med Wild Scandinavia • Gräva våtmarkskurs 7 oktober med 20 deltagare 	

	<p>3. Giftfri miljö</p>	<p>Delta i projekt som till exempel LIFE IP Rich Waters (7-årigt EU finansierat LIFE projekt med över 30 partners) och sprida resultat i lämpliga sammanhang som till exempel Hjälmdagen. Provtagning och miljögiftspårning i yt- och grundvatten. Hjälmdagens Vattenvårds-förbund ska delta i olika samverkansgrupper och även hjälpa medlemmar med projektansökningar. Fler medlemmar i recipientkontrollen.</p> <p><i>Ansträngningar 2025:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Förberett och planerat workshop på temat giftfri miljö/grundvatten av god kvalitet 12/2 2026 • Medverkat i ansökan: Omställningslabb Hjälmdagen som finansierar två PFAS - reningspiloter (Skebäck, Örebro Flygplats) • Driver arbetsgrupp kring Kvarntorp. Frommestabäcken • Informerat Kumla kommuns samhällsbyggnadsnämnd om Vattenvårdsförbundets verksamhet • Bjudit in de stora avloppsreningsverken att berätta hur de hanterar nya krav i EU:s Avloppsdirektiv på Hjälmdagen 	
	<p>4. Levande sjöar och vattendrag</p>	<p>Utbildning, Hjälmdagen, Vattenvandring, Stötta kommuner i arbetet med nya vattenplaner (strategiskt vattenplanarbete). Recipientprovtagningens resultat genom att göra fler intressanta trendanalyser och sammanställningar baserat på vår provtagning. Utöka vid behov provtagningsprogram med exempelvis provfiske. Implementera LEVA metodik i hela vårt avrinningsområde. Upprätta en kommunikationsplan.</p>	

		<p><i>Ansträngningar 2025:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bildat arbetsgrupp för upphandling av nytt kontrollprogram (SRK: n) • Inför trendanalys i årsrapporten för de fyra vattendrag/sjöar där åtgärder genomförts. • Infört digitala presentationer av kvartalsrapporter SRK: n med trendrapport för aktiva åtgärdsområden • Arbetat m. kommunikationsplan • Hjälmdagen 2025, 26 november • Arbetat för att få till lokal Åtgärdssamordnare för Svartån och Täljeån 	
	<p>5.Grundvatten av god kvalitet</p>	<p>Initiera samverkan med berörda myndigheter för förebyggande gott grundvatten genom vattenvårdsarbete för att förbättra kvalitét och mängd. Provtagning och miljögiftspårning i grundvatten. Härleda miljögifter i grundvatten. Bidra till förbättrad samverkan i vattenvården.</p> <p><i>Ansträngningar 2025:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bjudit in Länsstyrelsens expert till styrelsemöte för att berätta om status för. dricksvattenprovtagning i vårt avrinningsområde • Bjudit in Vattenmyndigheten till Hjälmdagen att berätta om nyheter i EU-dricksvattendirektiv • Arrangerat en workshop om grundvatten med expert från Länsstyrelsen i Örebro län (8 deltagare) 	

Ekonomi

2025 års ekonomiska redovisning framgår i årsmötesbilaga nummer 2, 3 samt 4.

Revisionsberättelse

Revisionsberättelse för verksamhetsåret 2025 redovisas i årsmötesbilaga nummer 5.

Underskrifter

Gösta Eriksson, ordförande

Tore Pettersson, vice ordförande

Samuel Hambre

Hans Jonsson

Hans Johansson

Bengt Strandberg

Tommy Henningsson

Mikael Norell

Gösta Hedlund

Niklas Ingerstedt

Anna Eklund
Verksamhetsansvarig vattensamordnare

Projekt nr	Projektnamn	Huvudfinansiär	Beviljat stöd	Medfinansiär	Egeninsats	Projektid	Status	Web
4	LIFE IP Rich Waters	EU	213 665	HJVVF	213 665	2017–2024	AVSLUTAT	LIFE IP Rich Water - Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Projektet löpte mellan åren 2017–2024. Förbundet stod för 50 % av kostnaderna i våra aktiviteter. Vi deltog i tre Actions Miljögifter, Öljarer, Intergödning. PFAS-provtagning av konsumtionsfisk finansierades till 100% av medel från LIFE IP Rich Waters. Under 2025 slutrapporterades projektet till EU och godkändes.								
6	LEVA Blackstaån	Havs- och vattenmyndigheten	2 559 000	-	0	2018–2021	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/leva-lokalt-atgardsarbete-i-blackstaans-avrinningsomrade/
LEVA Blackstaån var ett av 20 pilotprojekt i Sverige, vilka finansierades till 100% via Havs- och vattenmyndigheten. Syftade till att utveckla nya arbetsätt mot övergödning. Arbetsättet kom att benämnas "lokal åtgärdssamordning" mot övergödning och ansågs framgångsrik. Erfarenheter från detta projekt tas tillvara de projekt mot övergödning som vi sökt och drivit sedan dess.								
9	Fågelinventering Hjälmaren	Länsstyrelserna Örebro, Västmanland, Södermanland	910 000	-	0	Löpande (startade 2015)	PÅGÅENDE	https://hjuvf.se/inventering-av-fagel-i-hjalmaren/
Är ett samarbetsprojekt inom den regionala miljöövervakningen där Hjälmarens Vattenvårdsförbund, Länsstyrelsen i Örebro, Västmanland och Södermanland samarbetar gällande återkommande fågelinventering i Hjälmaren.								
13	Tandlaån - utvärdering	Länsstyrelsen i Örebro län	209 404	-	0	2020–2021	AVSLUTAT	
En utvärdering av ett 20 år gammalt LIFE projekt som genomfördes i Eskilstuna kommun. Utvärderingen låg till grund för det nya åtgärdssamordningsprojektet nr 26, som beviljades nya LOVA medel i februari 2023.								
14	Provtagning Blackstaån	Länsstyrelsen i Örebro län	150 000	-		2019–2020	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/wp-content/uploads/2022/02/Blacksta-an-Sammanfattande-Rapport-inkl-bilagor-2021-02-05-Komprimerad.pdf
Provtagning i Blackstaån och dess biflöden genomfördes 2019/2020. Förstärkte arbetet med LEVA Blackstaån.								

Kontakt:

Anna Eklund
Verksamhetsansvarig
Tel: 070–2375020
e-post: anna.eklund@hjuvf.se

Besöksadress:

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Gamla vägen 5G
702 27 Örebro

Hemsida: www.hjuvf.se

Organisations nr: 975000–8568
Momsreg.nr SE975000856801
Godkänd för F-skatt

15	Gräva våtmark- Grävutbildning	Länsstyrelsen i Örebro län	106 400	Deltagare	26 600	2019–2020	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/grava-vatmark/
<p>Utbildning för lokala gräventreprenörer om våtmarker, fosfordammar och småvatten i jordbrukslandskapet, en diplomutbildning togs fram via LOVA finansiering och testades 2020. Grävutbildningen erbjöds för 5:e ggr 7 oktober 2025. Deltagarna betalar nu en stor del av kostnaden för kursen men den behöver fortfarande viss extra finansiering för att gå runt vilket löses på olika sätt vid varje tillfälle. Nästa kurstillfälle planeras hösten 2027.</p>								
16	Överenskommet arbetssätt Blackstaån	Länsstyrelsen i Örebro län	1 220 000	Örebro kommun, LRF, Prytz stipendiefond	300 000	2019–2026	PÅGÅENDE	https://hjuvf.se/leva-lokalt-atgardsarbete-i-blackstaans-avriningsomrade/
<p>Är ett samarbetsprojekt mellan Hjälmarens Vattenvårdsförbund, Örebro kommun och LRF samt Prytz fond för minskad övergödning till Tysslingen/Svartån/ Hjälmaren</p>								
17	Strukturkalkning 2020/2021	Länsstyrelsen i Örebro län	653 625	Lantbrukare	653 625 ,00	2020–2021	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/strukturkalkning/
<p>Strukturkalkning är en åtgärd mot övergödning. Detta strukturkalkningsprojekt är avslutat. Resultat blev ca 200 ha strukturkalkade marker.</p>								
18	Avloppsreningsverk	Länsstyrelsen i Örebro län	156 000	HJVVF	39 000 ,00	2021	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/wp-content/uploads/2022/02/Rapport_gemensamhetsanlaggning-inom-VA.pdf
<p>Är ett delprojekt i Hjälmars projektet och denna omgång är avslutad. Resulterade i en rapport som beskriver situationen för mindre samfällighets avloppsreningsverk i avrinningsområdet. En fortsättning kan ske i framtiden om styrelsen vill och det finns möjlighet till finansiering.</p>								
19	Övergödningsplan	Länsstyrelsen i Örebro län	156 000	HJVVF	39 000 ,00	2021	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/wp-content/uploads/2022/02/Rapport_overgodningsplan.pdf
<p>Är ett delprojekt i Hjälmars projektet och denna omgång är avslutad. Framtagen slutrapport utgör underlag för satsningar och kontakter inom LEVA Hjälmaren.</p>								

Kontakt:

Anna Eklund
Verksamhetsansvarig
Tel: 070–2375020
e-post: anna.eklund@hjuvf.se

Besöksadress:

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Gamla vägen 5G
702 27 Örebro

Hemsida: www.hjuvf.se

Organisations nr: 975000–8568
Momsreg.nr SE975000856801
Godkänd för F-skatt

20	LOVA 10 förstudier vattenfördröjning	Länsstyrelsen i Örebro län	211 000	HJVVF	52 750 ,00	2020–2023	AVSLUTAT	
Projektet syftade till att lokalisera lämpliga vattenfördröjningsåtgärder uppströms Blackstaån/Tysslingen i skogsmark. En GIS-analys över potentiella lägen i Kilsbergen har genomförts där lägen poängsatts. Projektet har resulterat i 4 inlämnade och beviljade LONA våtmarksprojekt där Örebro kommun är projektägare och samverkar direkt med positiva privata markägare.								
21	Effektiva vattenåtgärder Blackstaån	Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt	450 000		0,00	2021–2024	AVSLUTAT	
De två största dikningsföretagen i Blackstaåns avrinningsområde har beviljats medel som en grundplåt för fortsatt arbete och utredning av möjliga vattenvårdsåtgärder i Blackstaån. Medlen har beviljats fram till december 2024.								
22	Åtgärdsgenomförande Blackstaån Etapp 1	Länsstyrelsen i Örebro län	640 000	Blackstaåns regleringsföretag	160 000 ,00	2021–2027	PÅGÅENDE	
Målet är att anlägga en 25 ha stor våtmark vid Blackstaåns utlopp i /Tysslingen för att fånga näring och sediment från Blackstaån som riskerar att grunda upp och övergöda Tysslingen än mer. Just detta projekt finansierar projektmöten, utredningar, samråd, miljökonsekvensbeskrivningar osv för att ta fram skisser och utreda om det är möjligt att genomföra i eller nära Natura 2000 området.								
23	Kalkfilterdikeskampanj	Länsstyrelsen i Örebro län	179 200	HJVVF	44 800 ,00	2022–2023	AVSLUTAT	
Finansierade en konsultinsats för framtagning av kalkfilterdikeskampanj innehållande informationsträffar, artiklar, en film och en broschyr								
24	LEVA Hjälmarens 2022	LOVA Länsstyrelsen i Örebro län	672 400	HJVVF	168 100 ,00	2022	AVSLUTAT	https://hjvtf.se/leva-hjalmarens/
Lokal åtgärdssamordning för minskad övergödning i Hjälmarens - del 1. Finansierade lön, resor, och lokal för förbundets LEVA samordnare som agerade uppsökande och initierade projekt för minskad övergödning. Fokus på markägarkontakt och hjälp med byråkrati kring vattenreningsåtgärder.								
25	LEVA Hjälmarens 2023–2024	LOVA Länsstyrelsen i Örebro län	1 344 800	HJVVF	336 200 ,00	2023–2024	AVSLUTAT	https://hjvtf.se/leva-hjalmarens/

Kontakt:

Anna Eklund
Verksamhetsansvarig
Tel: 070–2375020
e-post: anna.eklund@hjvtf.se

Besöksadress:

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Gamla vägen 5G
702 27 Örebro

Hemsida: www.hjvtf.se

Organisations nr: 975000–8568
Momsreg.nr SE975000856801
Godkänd för F-skatt

Lokal åtgärdssamordning för minskad övergödning i Hjälmaren - del 2. Förlängning av nr 24 Finansierade lön, resor, och lokal för förbundets LEVA samordnare som fångade upp, koordinerade och initierade projektidéer och åtgärder för minskad övergödning.								
26	Åtgärdssamordning Tandlaån	LOVA Länsstyrelsen i Södermanlands län	843 200	Eskilstuna kommun	200 000 ,00	2023–2025	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/tandlaan/
Lokal åtgärdssamordning för Tandlaån. Ett samarbetsprojekt med styrgrupp bestående av HJUVF, Eskilstuna kommun, LRF, Norconsult, Länsstyrelsen i Södermanlands våtmarkssamordnare. Fokus på förbättring och restaurering av tidigare anlagda dammar, hjälp till markägare med ansökningar, anläggningsentreprenörer mm samt inventering av nya åtgärdsåtgärder i ett översvämningsdrabbat område i samarbete med markägare.								
27	Förstudie om markavvattningsföretag	LEADER Mellansjölandet	30 000	HJUVF	10 000	2024–2025	AVSLUTAT	
Finansierade en förstudie i form av en enkätundersökning till markavvattningsföretag om deras behov av stöd och syn på klimatförändringarnas påverkan sina företag vilket sammanfattades i rapport.								
29	HJALMAR _ vattenvårdsplaner i avrinningsområden	Jordbruksverket	2 245 456	-	0,0	2024–2027	PÅGÅENDE	https://hjuvf.se/tHJALMAR
Projekt för minskad övergödning. Styrgrupp bestående av HJUVF, Eskilstuna kommun, Strängnäs kommun. Har medel att finansiera fyra (4) vattenvårdsplaner i prioriterade delavrinningsområden. Utmaningen är att hitta de lantbrukargrupperna (med 5–8 lantbrukare) som vill testa ”metoden” som har tagits fram inom LIFE IP Rich Waters. Medlen är till för att lantbrukargrupperna själva ska kunna välja en konsult att arbeta med under ca 6 månader med syftet att få en helt lokalt anpassad vattenvårdsplan. I teamet runt HJALMAR ingår tre lokala Åtgärdssamordnare (Hjälmaren, Eskilstuna, Strängnäs) samt representant för lantbrukarna som testade arbetssättet i pilotomgången runt sjön Alsen, LRF och Lovanggruppen.								
30	Samverkan vattenråd	Vatten-myndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt	50 000		0,0	2025	AVSLUTAT	
Medel som kan gå till att stärka vattenorganisationer på olika sätt. Framtagning av kommunikationsplan och workshopkoncept för projektutveckling inom förbundets strategis fem fokusområden								

Kontakt:

Anna Eklund
Verksamhetsansvarig
Tel: 070–2375020
e-post: anna.eklund@hjuvf.se

Besöksadress:

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Gamla vägen 5G
702 27 Örebro

Hemsida: www.hjuvf.se

Organisations nr: 975000–8568
Momsreg.nr SE975000856801
Godkänd för F-skatt

31	Omställningslabb Hjälmaren	VINNOVA	26 000		106 109 (212h)	2025–2028	PÅGÅENDE	Omställningslabb för hållbar vattenanvändning – Hjälmaren - Hjälmarens Vattenvårdsförbund
<p>Projektet som totalt är på 19,5 miljoner över tre år ägs och drivs av Hjälmarsamarbetet som anställt projektledare. Hjälmarens Vattenvårdsförbund är en av konsortiets partners. Verksamhetsansvariga kommer delta i AP 4 Stärkt miljöövervakning och AP 7 Fornering av Omställningslabb med arbetstid knappt 2 veckor / år motsvarande 106 109 kr över tre år vilket är vår medfinansiering. Projektet gynnar alla HJVVF:s strategi fokusområden</p>								
32	Från data till dialog	FORMAS			30 000 (60 h)	2025–2027	PÅGÅENDE	Vi har ett nytt projekt! - Hjälmarens Vattenvårdsförbund
<p>Projektet ägs och drivs av Mälarens Vattenvårdsförbund som anställt projektledare. Hjälmarens vattenvårdsförbunds verksamhetsansvariga kommer medfinansiera med arbetstid ca 60 genom att medverka i styrgrupp samt som bollplank till projektledaren. Enkät och workshops runt Hjälmaren. Syfte framtagning och test + utvärdering av två nya kommunikationsverktyg som kan spridas till fler vattenvårdsförbund. Projektets beviljade budget är 2 miljoner över 3 år.</p>								
<p>Inlämnade ansökningar under 2025–2026 där förbundet är projektägare: 4 st.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vattenmyndigheten i Norra östersjön – "Samverkansbidrag vattenråd" • LOVA Örebro län "Ny åtgärdsdesign för minskad övergödning, Närkeslätten" • LOVA Strukturkalkning • LOVA Gräva våtmark 								
<p>Inlämnade ansökningar under 2025–2026 där förbundet är medverkande men ej sökande: 1 st.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jordbruksverket vattenhushållning • Vinnova IVL 								
			Bidrag		Egeninsats			Varav HJVVF:s egeninsats
Summa 2016–2025			12 786 150		2 379 849			1 039 624 kr

Kontakt:

Anna Eklund
Verksamhetsansvarig
Tel: 070–2375020
e-post: anna.eklund@hjuvf.se

Besöksadress:

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Gamla vägen 5G
702 27 Örebro

Hemsida: www.hjuvf.se

Organisations nr: 975000–8568
Momsreg.nr SE975000856801
Godkänd för F-skatt

Varje satsad krona i Hjälmarens Vattenvårdsförbund (ca 1 miljon) har genom projektansökningar och samarbeten växlats upp nära 14 ggr (14 miljoner).

Kontakt:

Anna Eklund
Verksamhetsansvarig
Tel: 070-2375020
e-post: anna.eklund@hvvf.se

Besöksadress:

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Gamla vägen 5G
702 27 Örebro

Hemsida: www.hvvf.se

Organisations nr: 975000-8568

Momsreg.nr SE975000856801

Godkänd för F-skatt

Kontakt:

Anna Eklund
Verksamhetsansvarig
Tel: 070-2375020
e-post: anna.eklund@hvvf.se

Besöksadress:

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Gamla vägen 5G
702 27 Örebro

Hemsida: www.hvvf.se

Organisations nr: 975000-8568

Momsreg.nr SE975000856801

Godkänd för F-skatt